24.3.2026

Liite 15 b. Ruokavaliokuvaukset erikoissairaanhoito

Ruokavalion nimi ja lyhenne	Hinta-ryhmä	Ruokavalion kuvaus
Perusruoka PERUS	1	Toteutetaan laktoosittomana. Sopii ruokailijalle, jolla on esimerkiksi diabetes, sydän- ja verisuonitauti, veren hyytymisenestohoito tai oireeton sappikivitauti.
Ei punainen liha EI PUNAINENLIHA	1	Ei sisällä naudanlihaa, sianlihaa tai riistaa.
Ei sianliha EI SIANLIHA	1	Kuten perusruoka, mutta ei sisällä sianlihaa.
Ei veri/maksaruokia EI VERI/MAKSA	1	Kuten perusruoka, mutta ei sisällä maksaa eikä verta sisältäviä ruokia.
Kasvis KASVIS	1	Kasvisruoka, valmistuksessa käytetään maitovalmisteita ja kananmunaa.
Kasvis-kala KASVIS-KALA	1	Kuten edellä, mutta sisältää lisäksi kalaruokia.
Kasvis-siipikarja KASVIS-SIIPIKARJA	1	Sisältää kasvis- ja kanaruokia.
Perunasose lisäkkeenä PERUNASOSE LISÄKE	1	Lisäkeperuna/riisi/pasta korvataan perunasoseella.
Alentunut vastustuskyky AVA	2	Tilataan, kun vastustuskyky on huomattavasti alentunut sairauden tai hoitotoimenpiteen vuoksi.
Allergia kala KALATON	2	Ei sisällä kalaa, katkarapuja tai muita äyriäisiä missään muodossa.
Allergia kananmuna MUNATON	2	Ei sisällä kananmunaa eikä sen ainesosia missään muodossa.
Allergia maito MAIDOTON	2	Ei sisällä maitoa, maitoproteiinia tai maidon ainesosia missään muodossa.
Allergia pähkinät ja manteli PÄHKINÄTÖN	2	Ei sisällä pähkinöitä, mantelia tai niiden osia missään muodossa.
Dialyysi DIALYYSI	2	Sisältää proteiinilisän ja fosforirajoituksen.
Fosforirajoitus FOSFORIRAJ	2	Vältetään runsaasti fosforia sisältäviä ruoka-aineita, esim. munuaisten vajaatoiminnassa.
Gluteeniton GLUT tai G	2	Keliakian hoitoon. Sisältää gluteenitonta kauraa ja gluteenitonta vehnätärkkelystä.
Herkkä vatsa HERKKÄVATSA	2	Soveltuu lievissä vatsa- ja suolisto-oireissa, kuten ärtyvän suolen oireyhtymässä ja akuutissa sappikivikohtauksessa. Ei sisällä esim. sipulia, lanttua tai papuja.
Kaliumrajoitus KALIUMRAJ	2	Vältetään runsaasti kaliumia sisältäviä ruoka-aineita.
Kasvis vegaani VEGAANI	2	Sisältää vain kasvikunnan tuotteita.

Kihti KIHTI	2	Vältetään nahallisia kaloja ja maksaruokia.
Kylus KYLUS	2	Sisältää mahdollisimman vähän rasvaa, sallittuja ruoka-aineita hyvin rajoitetusti.
Nesterajoitus NESTERAJOITUS	2	Tiukka nesterajoitus 800–1200 ml. Keittoruoka annostellaan patamaisena tai korvataan laatikkoruoalla. Jälkiruoka korvataan leivonnaisella tai vastaavalla.
Suolarajoitus SUOLARAJ	2	Ruoka valmistetaan ilman suolalisäyksiä ja käyttämällä mahdollisimman vähäsuolaisia elintarvikkeita.
PET-TT-tutkimus PET-TT	2	Hiilihydraatiton tutkimusruokavalio vuorokauden ajan ennen tutkimusta.
Tehostettu TEHO	2	Sisältää enemmän energiaa ja proteiinia kuin perusruokavalio.
Vähäjodinen VÄHÄJODINEN	2	Vältetään jodia runsaasti sisältäviä ruoka-aineita radiojodihoidon aikana.
Vähäkuituinen VÄHÄKUITUINEN	2	Sisältää vähäkuituisia, säikeettömiä ruoka-aineita, jotka eivät lisää suolen tukosvaaraa tai ilmavaivoja.
Allergia kielletyt lomake KIELLETYT LOMAKE	3	Allergisoivia ruoka-aineita on yli 10 kpl. Erillinen lomake tallennetaan ruokailijan ateriatietoihin.
Allergia sallitut lomake SALLITUT LOMAKE	3	Sallittuja ruoka-aineita enintään noin 20 kpl. Erillinen lomake tallennetaan ruokailijan ateriatietoihin.
Fodmap FODMAP	3	Vältetään fodmap-hiilihydraatteja vaikeissa ruokaan liittyvissä vatsa- ja suolisto-oireissa.
Yksilöllinen *	3	Käytetään, kun mikään valmiista ruokavalioista tai niiden yhdistelmistä ei sovellu.

Rakennemuutetut	**Hinta-ryhmä**	**Ruokavalion kuvaus**
Pehmeä PEHMEÄ	1	Ruoka ei vaadi voimakasta pureskelua.
Nestemäinen NESTE	2	Ruoka on juotavaa tai lusikalla syötävää.
Nestemäinen kylmä NESTEKYLMÄ	2	Kuten nestemäinen, mutta kaikki ruoat tarjotaan kylmänä.
Sosemainen karkea SOSEKARKEA	2	Ruoka on soseutettua, mutta ei tasarakenteista.
Sosemainen sileä SOSESILEÄ	2	Ruoka sileää, sakeaa eikä siitä erotu nestettä. Soveltuu nielemisongelmaiselle.